

Анастасія Олександрівна ЧЕЧЕЛЬ,
*курсант III курсу факультету
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки ФПФОДР
к.ю.н., доцент*

Ганна Сергіївна БІДНЯК

ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ АБО МАЛОЛІТНЬОЇ ОСОБИ ПСИХОЛОГОМ ЯК ОДИН З ТАКТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ

Тактика допиту неповнолітніх обумовлена особливостями їх психологічного розвитку, адже характерною рисою підлітків є їх психо-емоційна незрілість та досить чутливе світосприйняття. Дана незрілість характеризується незначним життєвим досвідом та багато в чому залежить саме від взаємовідносин дитини з оточуючими.

Нерідко підлітки стають учасниками кримінальних процесуальних відносин, у зв'язку з чим щодо них або за їх участі можуть проводитися різні слідчі (розшукові) дії. Вищевказане підтверджується зростанням відсотку дитячої злочинності в Україні.

Допит є однією з слідчих (розшукових) дій, який регламентований ст. 224 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)[1]. Однак, у зв'язку з врахуванням особливостей підліткової психіки законодавство зазначає особливості проведення допиту малолітніх та неповнолітніх осіб в ст. 226 КПК України[1].

Слід звернути увагу на те, що допит є своєрідною бесідою уповноваженої особи та дитини. Від підготовки слідчого до допиту залежить ефективність отриманого результату у вигляді показань, а також це відіграє важливу роль у запобіганні повторної травматизації дитини.

Ми вважаємо, що доцільним є окреслити тактичні особливості проведення допиту з підлітками, адже дотримання таких особливостей має на меті забезпечення основоположних прав та свобод дітей, які стають учасниками кримінального провадження.

Найголовнішим етапом підготовки слідчого до допиту є розробка плану допиту з урахуванням розвитку дитини, його вікових можливостей, відносин в колективі та ін. Вищевказана інформація отримується шляхом попереднього збору інформації щодо дитини.

Досить вадливим є вибір місця проведення допиту дитини, адже місце має на меті не лише відволікти дитину від ситуації, але й запобігти повторному травмуванню її психіки. Дітей у віці до 11 років доцільно допитувати в звичній для них обстановці, зокрема, в школі, якщо ситуація дозволяє, то вдома. Вже підлітків доречно допитувати в кабінеті слідчого, як зазначають спеціалісти, в такій обстановці вони у більшості випадках проникаються почуттям відповідальності та говорять правду[3,с.256].

Слідчий повинен розуміти, що діти досить швидко втомлюються, тому законодавець чітко визначає часові межі проведення допиту, які порушувати заборонено. Не потрібно довго зосереджувати увагу дитини на одному питанні. Якщо допит передбачає багато питань, то між такими питаннями доречно робити короткі перерви, щоб дитина мала змогу відволіктися за грою або за чаюванням з печивом.

Досить актуальним є питання розпізнання неправдивих показань дитини. Слід зауважити, що слідчий не завжди здатний розташувати позитивно до себе

дитину та зрозуміти чи готова вона спілкуватися з ним. Досить частими є випадки, коли дитина взагалі відмовляється від надавання показань або говорить неправду. Вищевказане пояснюється тим, що слідчий не має достатньої обізнаності в дитячій психології, тому досить актуальною постає потреба залучення психолога до проведення допиту дитини.

Завдяки психологу слідчий може не лише розуміти коли дитина говорить правду, а коли ні, але й знайти до неї індивідуальний підхід, який допоможе вплинути на позитивний результат проведення допиту та унеможливленні повторної травматизації дитини[2,с.89]. Спеціалісти в галузі дитячої та підліткової психології можуть стати своєрідною підказкою для слідчого, адже психолог може знайти підхід до кожної дитини ефективніше ніж слідчий, а слідчий в свою чергу може за допомогою психолога отримати необхідну інформацію від дитини.

Однак, попри необхідність залучення психолога до участі в допиті малолітньої або неповнолітньої особи на практиці це досить рідко застосовується. Перш за все це пов'язане з недостатньою кількістю дитячих психологів, які розуміються не лише на дитячій психології, але й в юриспруденції. Іншою стороною вищевказаної проблеми є недостатня законодавча регламентація повноважень психолога при допиті, адже закон не дозволяє іншим особам, окрім слідчого ставити питання під час допиту.

Вищевказане дає можливість дійти висновку, що участь психолога при допиті малолітніх або неповнолітніх учасників кримінального провадження має значні переваги, але сама процедура проведення допиту психологом та його залучення мають суттєві недоліки, які потрібно вирішувати не лише на законодавчому рівні, але й на практичному. Лише за умови повноцінного реформування чинного законодавства з питання саме проведення допиту

психологом а не слідчим, можливо як отримати позитивний результат від допиту, так і запобігти повторній травматизації дитини.

Перелік використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 29.03.2021)
2. Порубов Н.И. Тактика допроса на предварительном следствии. Москва : БЕК, 1998. 208 с
3. Шепітько В.Ю. Допит потерпілого : тактико-психологічний підхід. Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 15. С. 256–265

Даниїл Ігорович ЧМУХ,
курсант 2-го курсу, гр. КП 931
факультету підготовки фахівців
для підрозділу кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
професор кафедри кримінального процесу ФПФОДР
к.ю.н., доцент

Володимир Михайлович ФЕДЧЕНКО

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Будь-яка галузь права допускає застосування державного примусу до осіб, які належним чином не виконують вимоги відповідного законодавства. Заходи забезпечення кримінального провадження можуть бути дисциплінарними, цивільними, адміністративними, кримінальними та кримінальними. Примусові заходи процесуального характеру виступають як способи та засоби впливу на